

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Дмитренко Н.С. Дидактичні засади профільного навчання учнів приватних загальноосвітніх навчальних закладів. – Автореф.. дис. канд. пед. наук. – 13.00.09. – теорія навчання. – Кривий ріг, 2009. – 20 с.
2. Князьян М.О. Самостійно-дослідницька діяльність майбутніх учителів іноземних мов: Теорія та практика: [Монографія]. – Ізмаїл: Сміл, 2006. – 242 с.
3. Князьян М.О. Організація самостійно-дослідницької діяльності майбутніх викладачів (на етапі магістерської підготовки): Навчальний посібник. – Ізмаїл: Сміл, 2006. – 52 с.
4. Колкер Я.М. И др. Практическая методика обучения иностранному языку: Учебное пособие. – М.: Издательский центр “Академия”, 2000. – 264 с.
5. Костікова І.І. Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов засобами інформаційно-комунікативних технологій. – Автореф.. дис. док. пед. наук. – 13.00.04. – теорія і методика професійної освіти. – Харків, 2009. – 34 с.
6. Малихін О.В. Теоретико-методичні засади організації самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів. – Автореф.. дис. док. пед. наук. – 13.00.09. – теорія навчання. – Харків, 2009. – 40 с.
7. Мисечко О. Тенденції становлення фахової підготовки вчителя іноземної мови в Україні/ О. Мисечко // Іноземні мови. – 2009. – № 2. – С. 47-51.
8. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навчальний посібник/ О.М. Пехота та ін. За ред. І.А. Зязюна, О. М. Пехоти – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 240 с.
9. Шишко А.В. Основи педагогічної компетентності майбутніх викладачів іноземної мови: Навчальний посібник. – Кіровоград: ТОВ “Імекс-ЛТД, 2008. – 66 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ярослав Черньонков – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземної філології Кіровоградського педагогічного університету імені Володимира Винниченка, докторант кафедри педагогіки Кіровоградського педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: проблеми професійної підготовки вчителя іноземних мов у ВНЗ.

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОГО МЕТОДУ У НАВЧАННІ ІНШОМОВНОЇ ГРАМАТИКИ

Світлана ШАНДРУК (Кіровоград, Україна)

У статті автор звертає увагу на актуальні проблеми вивчення іноземної мови в основній школі та способи подолання труднощів під час вивчення видо-часових форм дієслів англійської мови зокрема.

The author of this article attracts the reader's attention to the actual problems of learning of Grammar at school and at the methods of working at difficult items during mastering of Tenses of Verbs of English Language in particular.

Сучасне суспільство ставить нові вимоги до особистісних і професійних рис людини – рівня її соціальної адаптації, загальної культури, творчих здібностей, загальноосвітньої і спеціальної підготовки, тому у сфері навчання іноземних мов учнів загальноосвітніх навчальних закладів відбулися значні зміни, зумовлені появою нових стандартів, навчальних планів і програм, тенденціями розвитку суспільних потреб. “Успішність реформування освіти в Україні багато в чому залежить від швидкого напрацювання, апробації та популяризації моделей реального досвіду переходу від школи готових книжних рішень до школи, в якій закладаються підвалини знань та умінь їх практичного використання, де з’являється потреба в саморозвитку та інноваційній діяльності, де можливо реалізувати бажання адміністратора школи, вчителя, учня через партнерство в освіті як на рівні школи, так і через систему міжшкільної комунікації” – стверджує Коваленко О., провідний спеціаліст Головного управління змісту освіти [2]. На сьогодні широко апробується система європейських вимог до вивчення іноземних мов, інші стратегічні напрацювання у сфері соціалізації особистості, вироблення соціальних навичок у спілкуванні.

Настав час визначити ефективні способи освітньої діяльності на майбутнє, коли традиційна роль загальної середньої освіти розширюється, підвищується її значення у формуванні життєво важливих компетенцій особистості. Для успішної спільної діяльності вчителя та учнів варто звернути увагу на кілька чинників. Це реалізація принципу комунікативності у навчанні, тобто наближення навчання до “природного” шляху опанування мовленням. Завданням цього принципу є формування в учнів комунікативної компетенції, що складається з трьох основних видів: мовленнєвої, мовної, соціокультурної, де мовна компетенція містить лексичну, граматичну, фонологічну та орфографічну; соціокультурна охоплює два види – країнознавчу та лінгвокраїнознавчу, також здатності

спілкуватися іноземною мовою у межах сфер, тем, ситуацій, визначених програмою для кожного класу, використовуючи відповідний мовний і мовленнєвий матеріал. У межах зазначеної мети комплексно розв'язуються такі завдання: розвиток комунікативних умінь школярів у різних видах мовленнєвої діяльності (говорінні, аудіюванні, читанні, письмі), набуті у початковій школі; здійснюється розвиток і освіта школярів засобами іноземної мови, учні усвідомлюють зміст і способи життєдіяльності народу країн, мова яких вивчається, через знання його культури, історії, традицій і звичаїв; глибше усвідомлюється роль рідної мови і культури у зіставленні з культурою інших народів; формується переконання у важливості оволодіння іноземною мовою не тільки як засобом міжкультурного спілкування, а й як механізмом досягнення порозуміння між націями і народами у різноманітних сферах життєдіяльності. Вивчення мови не зводиться до заучування правил із правопису, а роль вчителя – до контролера правильно розставлених розділових знаків. “Learning the language is not the matter of acquiring a set of rules and building up a large vocabulary. Teacher’s efforts should not be directed at informing his students about the language, but at enabling them to use it.”[4]. Такі знання та уміння здобуваються на практиці, під час написання творчих робіт тощо. Комунікативний метод передбачає певні особливості у навчанні іншомовної граматики: якщо у початковій школі граматичні явища вивчались на рівні лексичних одиниць, то в основній, враховуючи трансформаційні процеси, що відбуваються в організмі дитини, розглядаються з аналітичного боку. Оволодіваючи певним граматичним явищем, учні мають усвідомлювати всі основні операції та дії, пов’язані із засвоєнням його значення, форми і використання. Лише у разі необхідності (граматичний матеріал досить складний) можуть використовуватись чіткі правила-інструкції, наприклад, під час вивчення дієслівних часів, що не мають аналогів у рідній мові.

Серед інновацій у сфері освіти є стратегічне навчання іншомовного спілкування, що природно реалізується у зв’язку з вивченням граматики.

На особливу увагу заслуговує систематизація і повторення іншомовного граматичного матеріалу в основній школі. Одним із дієвих способів систематизації є заповнення рубрик схем і таблиць учнями разом з учителем. Методисти називають даний прийом “контурними картами”. Для узагальнення теми “Видово-часові форми дієслова” “контурною картою” може служити незаповнена таблиця часів англійської мови в активному стані, яка демонструє як часові, так і аспектні характеристики дієслів.

Таблиця 1.

Aspect \ Tense	Simple	Continuous	Perfect	Perfect Continuous
Present				
Past				
Future				

Заповнювати таблицю слід типовими реченнями, які демонструють основні функції певної видово-часової форми дієслова. Представлені в таблиці речення мають бути ситуативно пов’язані між собою і являти певний мікротекст, події якого учням легко уявити, бо вони їм добре знайомі з попереднього досвіду. Перші дві рубрики слід заповнювати одночасно, бо їх вживання є джерелом функціональних помилок українських учнів.

Наприклад:

Present Simple	Present Continuous
Every day we read stories, talk to each other, write notes at our English lesson. Our teacher asks us a lot of questions. Do you write notes? Does your teacher ask you questions?	Hello, Ann! What am I doing? I'm doing my homework. My brother is playing computer games. My parents are watching TV. What are you doing now?

Таким чином до кінця 6 кл. буде заповнено 5-6 із 12 рубрик таблиці, інші залишаються поки що порожніми, вказуючи на перспективу подальшого вивчення. Порядок слів у різних типах речень, а також усі форми дієслова доцільно поступово узагальнювати в інших таблицях, які демонструють положення усіх членів речення. Цікаво, що учні після ознайомлення з двома-трьома такими таблицями беруть найактивнішу участь у їх складанні.

Багаторазове звернення до функціональної таблиці і перерахування наведених там функцій видово-часових форм дієслів сприяє їх мимовільному запам'ятовуванню. Подібні завдання можна використовувати з метою систематизації та узагальнення вивченого. Можна застосувати елементи програмування, коли учні вчать і одночасно перевіряють себе. Під час вивчення різних часових форм дієслова, українські школярі зустрічаються з рядом труднощів. У цьому плані їм складно розрізняти такі пари: Present Simple – Present Continuous, Past Simple – Present Perfect, труднощі становлять також різні способи вираження майбутнього в англійській мові тощо. “English, like other languages, contains a lot of grammar difficulties for any foreign learner. Some of them are easy to explain, others are trickier. In every teaching practice we deal with more than 1,000 grammar items which regularly cause difficulty to students of English. An experienced teacher tries to make the presentation of grammar points as practical as possible.”[8: 2]. Методисти стверджують, що граматичних помилок у мовленні учнів значно менше, порівняно з лексичними та помилками соціокультурної компетенції, тому зважаючи на складність англійської граматики, навчити школярів правильно вживати граматичні конструкції завдання посилене. Труднощі в опануванні видо-часових форм дієслова пов'язані з їхньою численністю, з необхідністю засвоєння учнями особливостей їх утворення і практичного використання. Як запобігти цьому?

1. Доцільно скоротити кількість засвоюваних учнями форм дієслова, адже досвід свідчить про неоднакове їх вживання у мовленні;

2. Зменшити обсяг виучуваного матеріалу про кожну з них, вилучити з процесу оволодіння численних деталей, доповнень, винятків, викладених у підручниках з мови та практичних граматиках;

3. Вдатись до одночасного, блочного вивчення кожного з чотирьох видів дієслова;

4. Систематично виконувати не лише передбачені вправи, а й тренувати учнів в оперативній диференціації форм дієслова;

5. Вивчати форми у певній послідовності, що дає змогу під час засвоєння кожної з них спиратися на знання попередніх;

6. Широко використовувати таблиці та різну наочність, що забезпечить високу результативність навчання.

Отже, навчання граматики іноземної мови є одним із найважливіших напрямів підготовки учнів до успішної іншомовної мовленнєвої діяльності. Навчання є активним процесом, який передбачає активність його суб'єктів. Характер активності кожного із суб'єктів зумовлюється його призначенням як учасника навчального процесу. Призначення вчителя полягає в тому, щоб навчити, призначення учня – навчатися. Велика різноманітність вправ, завдань, спрямованих на оволодіння граматики, особливо у зв'язку з іншими мовознавчими розділами, сприяють свідомості та міцності знань учнів, розвивають мислення.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бех П.О., Биркун Л.В. Концепція викладання іноземних мов в Україні // Іноземні мови. – 1996. – №2. – С. 3 – 8.
2. Вишневецький О.І. Діяльність учнів на уроці іноземної мови. – К.: Радянська школа, 1989. – С. 89 – 191.
3. Закон України „Про освіту”. – К.: Генеза. – 1996. – 36 с.
4. Зимняя И.А. Психология обучения неродному языку. – М.: Рус. язык, 1989. – 221 с.
5. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. – К.: Ленвіт, 2002. – 325 с.
6. Grammar // Digest. – 2003. – № 22. – Р. 10.
7. Dubrovin M.I. Situational grammar. М.: Prosveshcheniye, 1986. – 416 p.
8. Lina Romanova. Through grammar to Mastering a Foreign Language // English. – № 19. – May 2004. – P. 7.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Світлана Шандрюк – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської філології Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукових інтереси: соціалізація та ціннісне орієнтування молоді, формування дискурсивної компетенції учнів.